

ПРЕДГОВОР

Народна библиотека Србије од 2003. године израђује текућу *Библиографију Србије* по територијалном принципу, што подразумева библиографско-каталожки попис издавачке продукције Србије. Израђује се *de visu* на основу обавезног примерка Народне библиотеке Србије и Библиотеке Матице српске.

Свесни чињенице да овај пројекат не обухвата сва текућа издања која по принципима израде националних библиографија припадају српској текућој библиографији (језик, писмо, национална припадност аутора, грађа типа "други о нама"), Народна библиотека Србије током 2004/05. године, у сарадњи са другим библиотекама у Србији, започиње озбиљне активности на изради пројекта, формирању стручних тела и припреми неопходних техничких услова за рад на овој библиографији.

На састанку Стручно-научног већа одржаног 16. марта 2005. године у Народној библиотеци Србије, разматран је и усвојен предлог концепта израде текуће библиографије "Сербике".¹

Након избора чланова Уређивачког одбора *Сербике* из Народне библиотеке Србије, на састанку одржаном 2. септембра 2005. године презентован је Концепт за израду *Сербике*, предложени редактори и чланови ширег састава Уређивачког одбора.

На овом састанку подржан је концепт пројекта којим је предвиђено да Народна библиотека Србије од 2005. године, у сарадњи са другим библиотекама, почне да израђује и објављује једну годишњу свеску текуће националне библиографије "Сербика". Предложени су основни принципи израде библиографије, временски оквир који ће она обухватити, врста и распоред грађе која ће се библиографски пописивати. Поред тога предложена је листа критеријума по којима ће се вршити селекција и избор грађе, дат је и преглед извора из којих ће бити преузимана грађа, као и преглед регистара и опис техничких предуслова потребних за реализацију ове библиографије.

У просторијама Народне библиотеке Србије је 15. септембра 2005. године одржан састанак проширеног састава Уређивачког одбора² на коме су разматрана два основна питања:

1. Предлог и избор чланова Уређивачког одбора
2. Предлог нацрта пројекта текуће библиографије "Сербика".

Након избора чланова Уређивачког одбора, усвојена је и основна концепција рада на пројекту српске текуће библиографије под заједничким називом: "Сербика". По усвајању основних принципа рада на овој библиографији, у циљу усаглашавања методолошких решења у практичном делу рада на овом пројекту, током 2005/06. године чланови Уређивачког одбора су се састајали више пута.

¹ Записник са седнице Стручно-научног већа НБС одржаног 16.03.2005. г. – Архива НБС, бр. 3941/1

² Записник са првог састанка чланова Уређивачког одбора текуће библиографије «Сербика» одржаног 15.09.2005. године. – Архива НБС, бр. 1272/1

Уз усаглашавање основних критеријума по којима ће се вршити одабир грађе за “Сербику”, усвојен је и предлог методологије рада у оквиру свих библиотека учесница у раду на овом пројекту.

Навешћемо најбитније делове везане за концепцију овог пројекта, одлуке Уређивачког одбора и методологију рада на њему

Од 2005. године Народна библиотека Србије, у сарадњи са другим библиотекама у Србији, почиње са радом на прикупљању, селекцији, каталошко-библиографској обради и изради годишње текуће библиографије “Сербика” у две свеске.

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР

Народна библиотека Србије (Београд):

Светлана Јанчић, Весна Ињац, Милорад Вучковић Брацо, мр Добрила Бегенишић, Весна Стевановић, Слободанка Комненић, Љиљана Давидовић и мр Здравка Радуловић

Библиотека Матице српске (Нови Сад):

Марија Јованцаи, Новка Шокица-Шуваковић, Радован Мићић, Штефанија Маћко

Универзитетска библиотека “Светозар Марковић” (Београд):

Богољуб Мазих, др Стела Филипи-Матутиновић, Бранка Ногић

Библиотека Српске академије наука и уметности (Београд):

Милка Зечевић

Народна и универзитетска библиотека “Петар Кочић” (Бања Лука):

Биљана Папић, уместо Јелене Слагало

Главни уредник:

Мр Здравка Радуловић (Народна библиотека Србије)

Секретар:

Немања Калезић (Народна библиотека Србије)

Главни редактори:

Народна библиотека Србије:

“Сербика” - монографске публикације – Светлана Јанчић

“Сербика” - некњижна грађа – Љиљана Давидовић

“Сербика” - серијске публикације – Слободанка Комненић

Библиотека Матице српске:

“Сербика” - монографске публикације и некњижна грађа – Марија Јованцаи

“Сербика” - серијске публикације – Штефанија Маћко

БИБЛИОГРАФСКИ ИЗВОРИ

- Грађа се преузима из Узајамне базе COBISS.SR.

- У израду „Сербике 2005“ биће укључене највеће библиотеке Србије: Народна библиотека Србије, Библиотека Матице српске,

Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“, Библиотека САНУ, а касније ће у систем и израду “Сербике” бити укључене и друге библиотеке чланице у систему COBISS.SR.

- Грађу „Сербике“ чине публикације које су набављене свим видовима набавке (размена, куповина, поклон, обавезни примерак из Црне Горе), а које су пристигле у библиотеке Србије током текуће године.

- Од колега из *Народне и универзитетске библиотеке* из Бања Луке добијена је пуна сагласност да у "Сербику" буду укључене и публикације објављене у Републици Српској (комплетна издавачка продукција), које путем размене пристиже из НУБ Бања Луке.

- Сербика“ се ради *de visu* и не обухвата грађу која није набављена за библиотеке у Србији, а о којој постоје само информације у светским базама података.

ОСНОВНИ КРИТЕРИЈУМИ

(Уврштене публикације морају задовољити бар један од задатих критерија)

Монографске публикације и некњижна грађа:

Национални критеријум – аутори српског порекла

Српски језик и писмо

Аутори који се нису национално определили као Срби, а који су стварали на српском језику, и они који су својим деловањем допринели стварању српске културе

Публикације на тему “други о нама”

“Сербика” обухвата:

Све публикација Срба који живе изван граница територије Србије објављене на страним језицима,

Све публикације објављене на српском језику било где у свету ван граница територије Србије,

Све преводе дела српских аутора објављене на било ком језику и било где у свету ван граница територије Србије,

Преводи са српског језика, објављени на било ком језику и било где у свету.

Публикације аутора који се нису национално определили као Срби, а који су стварали на српском језику, и оних који су својим деловањем допринели стварању српске културе, што не значи да не припадају и културама других народа и да их не треба уврстити у друге националне библиографије,

Све публикације о Србима, српској култури, науци, историји, уметности објављене на било ком језику и било где у свету ван граница територије Србије.

ФОРМА БИБЛИОГРАФИЈЕ:

“Сербика” ће се радити у електронском облику.
Ажурирање библиографије вршиће се тромесечно, а на крају године
ће се урадити исписи за кумулативне годишње библиографије.

ВРСТА ГРАЂЕ:

“Сербика” 1 (монографске публикације и некњижна грађа)
“Сербика” 2 (серијске публикације).

РАСПОРЕД ГРАЂЕ:

“Сербика” 1 (монографске публикације и некњижна грађа) – по УДК
“Сербика” 2 (серијске публикације) – по наслову.

КАТАЛОШКА И САДРЖИНСКА ОБРАДА:

Монографске публикације и некњижна грађа

Библиографија се израђује на основу редигованих каталошких записа креираних на узајамном нивоу, или преузетих из кооперативне библиографске базе података COBISS.NET. Записи садрже комплетан каталошки опис израђен у складу са релевантним међународним стандардима ISBD(M)³, ISBD(ER)⁴, ISBD(CP)⁵, ISBD(NBM)⁶, Националним каталошким правилима⁷ и Комуникационим форматом за машински читљиво каталогизирање и размену библиографских информација (COMARC/B). У јединственој одредници, индивидуалној, колективној и формалној, примењени су ћирилично писмо и фонетска транскрипција за публикације на српском језику (оригинали и преводи), односно етимолошки облик (страна ћирилица, страна латиница) за публикације на страним језицима.

Садржинска обрада заснована је на принципима Универзалне децималне класификације⁸ и правилима за предметну класификацију.

Грађа се класификује и распоређује према систему UDC. У оквиру одговарајућих стручних група библиографске јединице су разврстане алфабетским редоследом.

Редакција записа обавља се на локалном нивоу, у библиографској бази података Народне библиотеке Србије (COBI.B.NBS).

³. International Standard Bibliographic Description for Monographic Publications.

⁴. International Standard Bibliographic Description for Electronic Resources.

⁵. International Standard Bibliographic Description for Component Parts.

⁶. International Standard Bibliographic Description for Non-Book Materials

⁷. Verona, Eva. Pravilnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga.

Dio 1, Odrednice i redalice. Zagreb : HBD, 1986.

Dio 2, Kataložni opis. Zagreb : HBD, 1983.

⁸. UDC : Universal Decimal Classification.

Серијске публикације

Библиографија се израђује на основу узајамног електронског каталога COBIB.SR. Записи са узајамног нива пребацују се у локалну подбазу Народне библиотеке Србије из које се ради библиографија. У подбази се ради коначна редакција, где се опис серијске публикације са првог броја, како стоји у каталогу, редигује и уносе нови елементи описа у складу са приспелим бројем (*de visu*) за текућу годину за коју се ради библиографија. За наслове које нема Народна библиотека Србије редакција се ради у складу са елементима описа (подаци о одговорности, издавачу, штампару, димензијама, периодичности итд.) који су наведени у подручју напомена на узајамном нивоу, а односе се на годину за коју се ради библиографија. Ови елементи описа се у подбази НБС из подручја напомена пребацују у основни опис (подручја 1–6 Стандарда). Запис садржи комплетан опис у складу са релевантним међународним стандардима ISBD(CR)⁹, ISBD(ER)¹⁰ и са Комуникационим форматом за машински читљиво каталогизирање и размену библиографских информација (COMARC/B).¹¹ Библиографска грађа распоређена је азбучним редоследом. Библиографију прати стручни регистар који је нумеричког карактера. Групе су формиране према систему Универзалне децималне класификације (UDC).¹² Корпус грађе библиографије серијских публикација обухвата и званичне публикације које испуњавају критеријуме библиографије.

РЕГИСТРИ

Монографске публикације и некњижна грађа:

- УДК регистар
- Регистар наслова
- Именски регистар
- Предметни регистар
- Регистар земаља објављивања
- Регистар превода са српског језика

Серијске публикације:

- УДК регистар
- Регистар ISSN бројева
- Регистар наслова (грађа узбучена по насловима)

⁹ International Standard Bibliographic Description for Serials and Other Continuing Resources – Међународни стандардни библиографски опис серијских публикација и других континуираних извора

¹⁰ International Standard Bibliographic Description for Electronic Resources – Међународни стандардни библиографски опис електронских извора

¹¹ Machine Readable Cataloging Format

¹² UDC : Universal Decimal Classification

Након утврђених критеријума, обима и врсте грађе, урађена су *Упутства за рад*^{13.} на изради “Сербике” и у мају месецу 2006. године инсталирана на сајту Народне библиотеке Србије.

Уредништво

^{13.} <http://www.nbs.bg.ac.yu/pages/article.php?id=9584>